

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI
KOMITET POLITYKI NAUKOWEJ

BM.WOG.002.54.2021

Warszawa, 11 października 2021 r.

Stanowisko Komitetu Polityki Naukowej
w sprawie współpracy resortów i podległych im agend
w celu budowy intelektualnego i technologicznego kapitału Polski

Obecnie na zaawansowanym etapie procedowania znajduje się dokument strategiczny „Polityka Naukowa Państwa”. Jednoznacznie stwierdzono w nim, że badania naukowe powinny odgrywać zasadniczą rolę w rozwoju kraju. Okres pandemii udowodnił wszystkim, że to właśnie dzięki nauce możliwe jest pokonywanie globalnych i lokalnych kryzysów. Co ważne, świadomość ta dotarła szeroko do społeczeństwa i zyskała ogólną akceptację. Dzięki temu i wielu innym przykładom przekonaliśmy się w ostatnich latach, jak istotne jest budowanie kapitału intelektualnego wewnątrz kraju. Kapitał ten pozwala na uzyskanie, wynikających z badań naukowych, wartościowych analiz społecznych i ekonomicznych oraz opracowanie technologii, których wdrożenie ogranicza zależność od czynników zewnętrznych. Pozyskane tą drogą kompetencje stanowią wsparcie dla społeczeństwa oraz instytucji publicznych i gospodarczych, zwiększając jednocześnie ich samodzielność i kreatywność. Synergia działań różnych resortów administracji państwowej oraz tworzenie kompleksowych rozwiązań w obszarze współpracy z sektorem nauki niewątpliwie może przyczynić się do zwiększenia efektywności transferu wiedzy sprzyjającemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu.

W obszarze zainteresowania każdego resortu czy też działu administracji znajdują się tematy, w których nauka jest obecna lub może i powinna być obecna, jako źródło rozwiązań problemów doraźnych, ale także jako inspiracja do poszukiwania rozwiązań długofalowych. Dotyczy to m.in. opracowania technik przetwarzania dużych zbiorów danych, katalogowania, wnioskowania i systemów wsparcia w podejmowaniu decyzji, opracowania metod diagnostycznych i terapeutycznych, analizy zjawisk oraz skutków społecznych, ekonomicznych i w sferze kultury. Z drugiej strony, rodzimy system nauki i szkolnictwa wyższego potrzebuje dostępu do odpowiednich zasobów organizacyjnych i finansowych, aby móc konkurować z najlepszymi ośrodkami na świecie, tworzyć innowacyjne rozwiązania, zatrzymywać talenty w kraju i w jednostkach naukowych oraz wykształcić kadrę zdolną realizować cele badawczo-rozwojowe z uwzględnieniem interesu publicznego. Warto przy tym podkreślić, że pomimo niższej pozycji rankingowej w stosunku do wiodących jednostek zagranicznych, co wynika z wielu czynników, w Polsce kształcimy cenionych na całym świecie specjalistów, także praktyków, i skutecznie konkurujemy w wielu obszarach. Świadczy o tym m.in. poziom dużych inwestycji wielkich międzynarodowych firm technologicznych.

Komitet Polityki Naukowej (KPN) odgrywa szczególną rolę w opracowaniu, wdrażaniu, udoskonalaniu i ewaluacji Polityki Naukowej Państwa. Dlatego, przy wsparciu Ministerstwa Edukacji i Nauki, KPN zaprosił na swe posiedzenie wysokich rangą przedstawicieli wszystkich resortów, aby przedyskutować i wspólnie poszukać najlepszych rozwiązań sprzyjających współpracy, korzystającej szeroko z potencjału uprawianej w Polsce nauki i prowadzonych badań, lecz także ów potencjał wzmacniającej, dążąc do zwiększenia dostępu do najnowszych technologii, osiągnięć oraz myśli.

W posiedzeniu Komitetu Polityki Naukowej w dniu 21 września udział wzięli:

- Wojciech Murdzek, sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
 - Małgorzata Jarosińska-Jedynak, sekretarz stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej,
 - Magdalena Gawin, podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Generalny Konserwator Zabytków,
 - Marek Niedużak, podsekretarz stanu w Ministerstwie Rozwoju i Technologii,
 - Marcin Romanowski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości,
 - Piotr Patkowski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, Główny Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych,
 - Małgorzata Szczepańska, dyrektor Departamentu Programów Wsparcia Innowacji i Rozwoju w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej,
 - Izabela Mroczkowska-Białasek, dyrektor Departamentu Analiz Ekonomicznych w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej,
 - Janusz Karp, dyrektor Departamentu Edukacji Morskiej w Ministerstwie Infrastruktury,
 - Jakub Mykowski, Dyrektor Departamentu Szkolnictwa Wyższego w Ministerstwie Obrony Narodowej,
 - Marek Skawiński, Dyrektor Departamentu Polityki Makroekonomicznej w Ministerstwie Finansów,
 - Iwona Kulikowska, zastępca dyrektora Finansowania Sfery Budżetowej w Ministerstwie Finansów,
 - Bartłomiej Kołodziej, zastępca dyrektora Departamentu Podatku od Towarów i Usług w Ministerstwie Finansów,
 - Magdalena Przydatek, zastępca dyrektora Departamentu Rozwoju Kadr Medycznych w Ministerstwie Zdrowia,
 - Bartosz Dąbrowski, zastępca dyrektora Departamentu Strategii i Rozwoju w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - Patrycja Gutowska, zastępca dyrektora Departamentu Nauki w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
 - Marta Mioduszevska, naczelnik wydziału w Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,
 - Monika Żuberek, naczelnik wydziału w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - Tomasz Zaremba, naczelnik wydziału w Ministerstwie Obrony Narodowej,
 - Tomasz Rabiej, naczelnik wydziału w Ministerstwie Finansów,
 - Izabela Witkowska, naczelnik wydziału w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
 - Miłosz Rojek, naczelnik wydziału w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
 - Przemysław Wewiór, naczelnik wydziału w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
 - Aleksander Nawrat, przewodniczący Państwowej Rady Ochrony Środowiska, pełnomocnik Ministra Klimatu i Środowiska,
 - Katarzyna Tyczko, główny specjalista w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej
 - Sebastian Wijas, ekspert delegowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji,
 - Adam Ambroziak, ekspert delegowany przez Ministra ds. Unii Europejskiej,
 - Łukasz Małecki, ekspert delegowany przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej,
- a także Joanna Witkowska, pracownik Ministerstwa Edukacji i Nauki protokołujący posiedzenie.

Posiedzenie to dało wyjątkową możliwość omówienia wielu sposobów angażowania i korzystania z dorobku polskich ośrodków naukowych do rozwoju kraju. W wyniku przeprowadzonej dyskusji Komitet Polityki Naukowej przedstawia następujące propozycje.

Uzasadnione jest ustanowienie w każdym resorcie odpowiednio umocowanej osoby odpowiedzialnej za realizację Polityki Naukowej Państwa. Do jej zadań należałyby w szczególności kontakty ze swoimi odpowiednikami w innych resortach oraz kontakty z podmiotami systemu

szkolnictwa wyższego i nauki, z interesariuszami zewnętrznymi, a także opracowanie i bieżące aktualizowanie planu współpracy ze sferą nauki.

Pragniemy zachęcić, aby wzorem wielu krajów wysoko rozwiniętych, przyjąć jako zasadę, że zanim usługa badawcza lub opracowanie nowej technologii zostanie zlecone przez ośrodki administracji publicznej i podległe im agendy poza granice kraju, w pierwszej kolejności należy sprawdzić, czy nie może zostać zrealizowane z udziałem naszych naukowców. Polskie podmioty powinny mieć pierwszeństwo, z poszanowaniem krajowych i międzynarodowych przepisów. Powinny przy tym mieć możliwość zaproszenia do współpracy partnerów z otoczenia społeczno-gospodarczego i z zagranicy. Uzupełnieniem powyższego powinna być zasada wpisywania działań offsetowych angażujących polskie uczelnie lub instytuty we wszelkie zamawiane usługi poza granicami kraju. Podejście, o którym mowa wyżej, umożliwi uzyskanie efektu podwójnego wykorzystania tych samych funduszy – osiągnięte zostaną cele zamawiającego przy jednoczesnym inwestowaniu w polski system nauki i szkolnictwa wyższego, budowanie własnej wysoko wykwalifikowanej kadry i rozwój rodzimej zaawansowanej technologii.

Postulujemy stworzenie polskiej mapy kompetencji oraz mechanizmu przepływu związanych z nią informacji, w czym powinien być pomocny odpowiedni system informatyczny umożliwiający gromadzenie i wyszukiwanie informacji o opracowanych rozwiązaniach przez polskie instytuty i szkoły wyższe, m.in. o wynikach każdego z realizowanych projektów oraz o możliwościach ich zastosowania i oczekiwanych polach eksploatacji, celem wykorzystania jej w poszczególnych działach administracji i podległych im agendach. Informacje gromadzone w systemie POL-on nie są wystarczające dla realizacji tego zamierzenia. Należy rzetelnie skatalogować, czym realnie dysponuje nasza nauka, począwszy od Polskiej Akademii Nauk poprzez szkoły wyższe i instytuty badawcze. Powyższy katalog warto połączyć z polską mapą drogową infrastruktury badawczej, która powinna być cyklicznie aktualizowana w oparciu o poszerzoną analizę potencjału, dotychczasowych osiągnięć, możliwości współpracy i wykorzystania aparatury w danych ośrodkach. Proponujemy przy tym rozwijanie koncepcji tworzenia centrów skupiających kluczową aparaturę światowej klasy wykorzystywaną przez wiele podmiotów.

Komitet Polityki Naukowej uważa, że resorty powinny mieć możliwość bliższego poznania problemów i sposobów pracy naukowców, aby móc łatwiej i lepiej formułować własne oczekiwania oraz odpowiadać na postulaty przedstawicieli nauki, w tym wprowadzać regulacje prawne i dostosowywać procedury w celu ułatwienia współpracy. Potrzebna jest w tej kwestii uprzednia diagnoza i analiza trudności, jakie wystąpiły w realizacji dotychczasowej kooperacji i sprawne zaproponowanie rozwiązań udrażniających. Zasadne jest również wdrożenie na szerszą skalę programów, których celem jest zaznajomienie środowiska naukowego z działalnością oraz problemami poszczególnych resortów. Uzasadnione jest zbudowanie baz danych identyfikujących potrzeby poszczególnych resortów i agend, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb międzyresortowych.

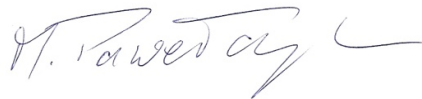
Pożądane jest wprowadzenie mechanizmów zapewniających wsparcie twórców w celu podwyższenia poziomu gotowości technologicznej rozwiązań będących wynikiem pracy naukowej oraz usprawnienie procesu wprowadzenia ich na rynek i promocji. Twórcy zainteresowani przede wszystkim rozwojem naukowym zwykle nie mają możliwości, czasu lub kompetencji zarządczych pozwalających na realizację procesu wdrożenia. Lokalnie działające parki technologiczne oraz centra technologii w instytutach i szkołach wyższych nie są obecnie w stanie zapewnić odpowiedniego wsparcia finansowego i organizacyjnego oraz sfinalizowania transferu technologii w odniesieniu do wszystkich opracowanych rozwiązań, nawet na wysokim poziomie gotowości technologicznej.

Zdaniem KPN konieczne jest stworzenie w kraju profesjonalnego systemu analiz eksperckich oraz zasad korzystania z nich w podejmowaniu kluczowych decyzji strategicznych i inwestycyjnych. Warto wykorzystać w szczególności komitety Polskiej Akademii Nauk, skupiające w sobie środowisko naukowców pracujących w PAN, uczelniach, instytutach oraz przemyśle, a także towarzystwa naukowe.

Proponujemy, aby zarówno poszczególne resorty, jak i środowiska naukowe przedstawiły związane ze swoim obszarem wskaźniki oraz formy monitoringu celów Polityki Naukowej Państwa.

Komitet Polityki Naukowej traktuje posiedzenie w dniu 21 września 2021 r. i udział w nim przedstawicieli poszczególnych resortów jako początek cyklu posiedzeń, również plenarnych z udziałem kierownictwa resortów, a także spotkań o charakterze eksperckim, poświęconych przywołanym wyżej zagadnieniom. KPN oferuje wsparcie w tym zakresie i stworzenie przestrzeni do dyskusji oraz ustaleń. Apeluje także o podjęcie wspólnych działań zmierzających do budowy intelektualnego i technologicznego kapitału Polski.

Przewodniczący
Komitetu Polityki Naukowej

Prof. dr hab. inż. Marek Pawełczyk